

ПРЕСКЛИПИНГ

27 май 2021 г., четвъртък

www.nova.bg, 26.05.2021г.

<https://nova.bg/news/view/2021/05/26/328002/>

Решаваме ще се признават ли всички ваксини за европейския здравен сертификат

Евролидерите се договориха документът да влезе в сила от 1-ви юли

Все по-малко българи се имунизират срещу коронавирус. Това отчитат от националния ваксинационен щаб. Надеждата е, интересът да се възвърне с въвеждането на европейския цифров сертификат за пътуване. Вчера евролидерите се договориха документът да влезе в сила от 1-ви юли, но готова ли е страната ни и какво на практика означава това?

Няколко са точките, по които страната ни предстои да вземе решение в следващите дни. Едно от тях е кои ваксини ще се признават в сертификата - ЕС даде възможност препаратите да са и извън одобрените от ЕМА. Освен това всяка държава ще преценява за какъв период от време да е валиден документът, тъй като няма единодушно научно становище колко трае имунитетът след ваксина. И още едно решение – дали неваксинираните да получават сертификат на база PCR или антигенен тест и дали той да е направен 48 или 72 часа преди пътуването.

Стойчо Пенчев вече има две дози на ваксина срещу COVID- 19. За мечтаното от него пътуване обаче новият сертификат няма да е от полза. „Аз сега искам да отида при дъщеря си в Англия, защото имам внуче на 8 месеца и още не съм го виждал“, споделя той.

Надеждата му е Брюксел да договори споразумения за валидност на сертификата и в държави извън евросъюза - като Великобритания: „Не мога да отида там, без да имам карантина - 10 дни карантина и два PCR теста“.

Такива преговори тепърва предстоят. На дневен ред обаче за момента са други приоритети, заявиха от ЕК.

„Сега държавите-членки имат ключовата и неотложна задача да гарантират, че техните национални здравни системи са запазени с информация за здравния статус на гражданите, така че сертификатът да може да бъде издаден“, посочи Урсула фон дер Лайен, председател на ЕК.

Според експерти от ваксинационния щаб онлайн портала за имунизации, с който страната ни вече разполага ще ни позволи да бъдем сред първите подали данните.

„Електронното досие, както сами видяхте, то се гради в България. Има направена система, която работи добре. Ще ни бъде по-лесно“, категоричен е д-р Николай Брънзалов, член на Националния ваксинационен щаб.

Политическо обаче остава решението ще имат ли право на сертификат български граждани, имунизирани с различни от одобрените в Евросъюза препарати. „Досега сме се съобразявали с това, което ЕМА е решила и мисля, че така ще продължим“, подчерта д-р Брънзалов.

Според адвокати по медицинско право обаче България трябва да признае всички налични ваксини.

„С оглед на множеството казуси на български граждани, които живеят в трети страни и са ваксинирани - било с китайска, било с руска, ги поставя в едно неравнопоставено положение“, заяви д-р Мария Петрова, адвокат по медицинско право.

Всяка страна ще решава и колко дълго ще е валиден сертификатът. Ясен за момента е само срокът за преболедалите коронавирус – документът им ще важи 180 дни и ще започва от 11-тия ден на първия положителен тест. „Спорна е малко хипотезата въз основа на какви медицински доказателства се приемат тези срокове”, допълва адвокатът.

Ако се наложи реваксинация есента - при нова вълна на заразата, е възможно сертификатите, издадени през лятото да имат твърде кратък период на валидност, смятат още експертите.

www.bgonair.bg, 26.05.2021г.

<https://www.bgonair.bg/a/2-bulgaria/227769-izvanrednata-epidemicna-obstanovka-se-udalzhava-do-31-yuli>

Извънредната епидемична обстановка се удължава до 31 юли

Необходимо е да се продължи прилагането на здравни изисквания при влизане на територията на страната

Министерският съвет прие Решение за удължаване срока на обявената извънредна епидемична обстановка, считано от 1 юни 2021 г. до 31 юли 2021 г., съобщават от правителствения пресцентър.

По данни на Европейския център за превенция и контрол на заболяванията за последния отчетен 14-дневен период (26.04-09.05.2021 г.) заболяемостта от Ковид-19 в държавите от Европейския съюз/Европейското икономическо пространство е средно 277,27 на 100 хил. население, а в 11 държави надхвърля средната за ЕС. Регистрираната 14-дневна смъртност за същия период е 5,56 на 100 хил. население, като в 11 от държавите надхвърля средната за ЕС.

Въпреки наблюдавания спад на заболяемостта от Ковид-19 в страната, разпространението на коронавирусната инфекция засяга всички области. Случаи се диагностицират при лица от всички възрастови групи, като смъртността продължава да е най-висока при хората в напреднала и старческа възраст. В световен план, към 09.05.2021 г., България се нарежда на 11-то място по 14-дневна смъртност.

Постигнатият ваксинационен обхват на територията на ЕС е 14,1% с пълна ваксинационна схема и 35,5% с една доза ваксина. Към 15.05.2021 г. в България са приложени 1 112 950 дози ваксина, като с пълна схема са обхванати 6,3% от населението на страната, а с една доза - 11,7%. Увеличаването на броя ваксинирани ще спомогне за намаляване на всеобщата възприемчивост и прекъсване на епидемичното разпространение на заболяването.

Удължаването на извънредната епидемична обстановка и прилагането на противоепидемичните мерки в страната цели намаляване въздействието на Ковид-19 върху общественото здраве и здравната система, като се вземе предвид реалният риск от разпространение на различни варианти на SARS-CoV-2 у нас с висока заразност, при постигнат към момента несъществен имунизационен обхват.

Необходимо е да се продължи прилагането на здравни изисквания при влизане на територията на страната, както и въвеждането на ограничения за достъп до страната, което ще спомогне за намаляване на вероятността за разпространение на новите варианти у нас.

www.bnt.bg, 26.05.2021г.

<https://bntnews.bg/news/aktualizirat-protokola-za-lechenie-na-covid-19-do-kraya-na-yuni-1157192news.html>

Актуализират протокола за лечение на COVID-19 до края на юни

Работна група, в която влизат представители на експертните съвети към министъра на здравеопазването, ще изготвят актуализиран протокол за лечение на пациенти с COVID-19.

Това стана ясно по време на среща, проведена днес, между зам.-министъра здравеопазването д-р Тома Томов и представители на експертните съвети.

"Документът ще е с препоръчителен характер и ще бъде предоставен както на общопрактикуващите лекари, така и на специалистите в болничната помощ. Целта е да има актуализирани насоки за лечение на пациенти с коронавирусна инфекция при различните форми на заболяването", обясни зам.-министър Томов.

До 20 юни специалистите от експертните съвети ще изготвят своите предложения за актуализация в съответните медицински направления. Готовият документ ще бъде публикуван на официалната интернет страница на Министерството на здравеопазването, като при необходимост протоколът ще бъде надграждан и актуализиран.

www.bnt.bg, 26.05.2021г.

<https://bntnews.bg/news/ministar-kacarov-ako-vazrastnite-se-vaksinirat-v-sledvashtite-2-mesece-mozhe-da-padnat-mnogo-ot-merkite-1157198news.html>

Министър Кацаров: Ако възрастните се ваксинират в следващите 2 месеца, може да паднат много от мерките

Днес кабинетът удължи епидемиологичната обстановка с още два месеца.

Здравният министър д-р Стойчо Кацаров в "Още от деня" коментира:

"Логиката да се удължи два месеца извънредната епидемиологичната обстановка е, че се надяваме след два месеца да има Народно събрание, което би могло да раздели епидемичната ситуация в медицинския аспект от останалите плащания. Ако от медицинска гледна точка не се налага да има епидемична ситуация, тя да не бъде удължавана повече. А пък ако е необходимо да бъдат удължавани някакви други мерки, те да могат да се прилагат независимо от епидемиологичната обстановка".

Числата на броя на заразените и хоспитализираните видимо намаляват, но рискът остава заради ниския брой на ваксинирани хора - каза министър Кацаров по повод броя на заразените в последната седмица.

Той допълни, че ако възрастните хора се ваксинират в следващите два месеца, това може да позволи отпадане на много от ограничителните мерки, включително и на носенето на маски.

Здравният министър сподели, че го притеснява смъртността. Смята да възложи на Националния център по обществено здраве да направи специален анализ на изключително високата смъртност до края на април 2021.

"Най-важното е да се ваксинират хората. Това е единственият метод за ограничаване на инфекцията, който се доказва. Вижда се във всяка една от страните, които ваксинараха половината и повече от населението си, рязък спад на броя на заразените и на починалите" заяви Кацаров.

Министърът допълни: "В началото на годината нямаше ваксини, в момента има предостатъчно. Имаме толкова много ваксини, че започваме да мислим какво да правим с тези, на които започва да им изтича срокът на годност. Имаме възможност да даряваме на съседни страни".

Според Кацаров е създадена добра организация за ваксиниране - личните лекари са заредени с ваксини, осигурени са мобилни екипи за хората, които са на отдалечени места. Ще бъдат отворени допълнителни ваксинационни центрове при зелените коридори при нужда, за да могат хората, които работят до късно, да се възползват.

"Ние не можем да накараме хората да се ваксинират. Ваксината е доброволна. Нашата роля се свежда до това да осигурим възможност за всички", съобщи той.

Д-р Стойчо Кацаров апелира зрителите, ако има проблем или се създава трудност с ваксинирането, да съобщят по горещите телефони.

www.standartnews.com, 26.05.2021 г.

<https://standartnews.com/bulgariya-zdraveopazvane/katsarov-napadna-mutafchiyski-za-kakvo-462072.html>

Кацаров нападна Мутафчийски. За какво?

Няма нито една писмена следа, останала от работата на Националния оперативен щаб за борба с коронавируса, това каза в предаването „Още от деня” по БНТ служебният здравен министър Стойчо Кацаров. Не функционира щаба, защото няма нужда от него, обясни той. На въпрос дали ползва помощта на членовете на щаба, министърът каза, че те всички си работят на своите постове.

Имаше моменти, в които НОЦ бяха вредни, каза още Кацаров. По негови думи, сплашването със среднощни брифинги и предупреждения за чували с трупове, са накарали хората да се откажат от медицинска помощ, което е довело до повишаване на смъртността.

„Аз ще съм спокоен, ако се ваксинират възрастните”, това каза министърът, който е уверен, че точно тази мярка ще доведе до спад в смъртността.

„Ваксини имаме достатъчно. Мислим какво да правим с тези, на които им изтича срока”, каза още министър Кацаров и добави, че има искания те да бъдат дарени на други страни, където има недостиг.

Той обясни също, че удължаването на срока на извънредната епидемична обстановка е необходимо, защото с него са свързани допълнителните плащания на лекарите, както и на пенсионерите, а също и всички останали мерки.

www.clinica.bg, 26.05.2021 г.

<https://clinica.bg/16987-NZOK-obsylda-otpadaneto-na-bazata-ot-85->

НЗОК ОБСЪЖДА ОТПАДАНЕТО НА БАЗАТА ОТ 85%

Решение по въпроса засега няма, Надзорният съвет на фонда ще продължи дискусиата на следващото си заседание

Да отпадне гарантираната база от 85% за медици и болници обмисля здравната каса. Темата е била обсъдена на последното заседание на Надзорния съвет на фонда, което се проведе вчера. Засега обаче не сме взели подобно решение, каза пред clinica.bg, председателят на управителния орган на НЗОК, д-р Александър Златанов.

От миналата година здравната каса гарантира 85% от прогнозния бюджет на медиците и болниците без оглед на реалната им дейност. Въвеждането на мярката настъпи след появата на КОВИД и имаше за цел да даде спокойствие в системата, тъй като пандемията изпъди пациентите от лечебните заведения. Сега обаче заразата затихна и хората започнаха да ходят отново на лекар. Затова преди дни самият председател на Българския лекаски съюз д-р Иван Маджаров заяви в интервю за clinia.bg, че тази мярка може да отпадне.

Именно това е било обсъждано и на

Надзорния съвет на НЗОК вчера. Засега обаче решение няма. Плащанията към лечебните заведения и останалите специалисти ще продължат, потвърди и Пламен Таушанов, член на Надзора от квотата на пациентите. Според него няма причина мярката да се премахва. Темата ще бъде дискутирана отново на следващото заседание на Надзора.

Здравната каса отново повишава

броя на стентовете, за които ще заплаща. Това става ясно от решенията на Надзорния съвет на НЗОК. Увеличава се обема на балоните с лекарство с общо 870 броя.

Най-голямото е повишението на стентовете

Restore DEB Paclitaxel-Releasing PTCA Catheter, като Здравната каса ще трябва да заплати още 300 бройки от този вид. С 250 се увеличават балоните - Ivascular Luminor 18, а със 150 - Sterile paclitaxel coated balloon catheter-Elutax. Също така касата ще заплаща и повече стент граф за аорта, като увеличението е с 52 бройки. Надзорният съвет е повишил с 9 и обемът на кохлеарната имплантна система от вида Ivascular Luminor 18. Повишение от три бройки има и при имплантите за невростимулация. Допълнителните медицински изделия ще са за пациентите на „Аджибадем Сити Клиник“, става ясно още от решението.

www.btv.bg, 26.05.2021г.

<https://btvnovinite.bg/bulgaria/mz-vremenno-sprja-obshtestveni-porachki-na-darzhavni-bolnici.html>

МЗ временно спря обществени поръчки на държавни болници

Зам.-министърът на здравеопазването обясни, че се проверява разходването на пари през 2020 г.

Министерството на здравеопазването временно спря действията на държавните болници по обществени поръчки, финансирани със средства за капиталови разходи от бюджета на ведомството. Става въпрос за проекти на болници за около 25 млн. лв., които все още не са стигнали до изпълнение. Това стана ясно от думите на зам.-министъра на здравеопазването Димитър Петров пред bTV.

Потърсихме министерството, за да обясни кое налага това, в интервюто Петров събщи и за разпоредена проверка за харчовете на предходните ръководства на министерството в пандемията - купуване на респиратори, предпазни средства и лекарства.

„За голяма част от тях няма проведени никакви процедури, т.е. спускани са директни договори с изпълнители по незначителни какви оферти, не са сформирани работни групи“, обясни Петров.

Проверява се разходването на пари през 2020 г., твърди зам.-министърът на здравеопазването. По думите му въпросителни възникват основно около харчове в първите месеци на пандемията, когато здравен министър бе Кирил Ананиев.

„Всички оферти са идвали при един зам.-министър и той по негово усмотрение е внасял докладни записки, които са отивали в Министерски съвет с предложение за директни договори с определени фирми, следва и решение на Министерски съвет. Става въпрос за Жени Начева“, допълни Петров.

Пред bTV Начева обясни, че ще коментира след като проверката приключи и се запознае с доказателствата и изводите от нея. От ГЕРБ също заявиха, че Ананиев ще коментира, когато се появят ясни доказателства за твърденията на Петров. Докладът от проверката се очаква да е готов след около 10 дни.

В същото време служебният здравен министър временно блокира действия по проекти на болници за 25 млн. лева. Сред тях попада проект на УМБАЛ "Свети Георги" в Пловдив.

"Имаме проект, който касае доставка на операционни маси, операционни лампи, по който все още не сме приключили с избран изпълнител", обясни гл. юрисконсулт на УМБАЛ "Свети Георги" - Пловдив Тенчо Василев.

Проверява се и целесъобразността на проектите. Засега за два от тях министерството посочват, че не намира такава, а именно изграждане на инфекциозна клиника в УМБАЛ „Александровска“ и ремонт на помещение за циклотрон в УМБАЛ "Иван Рилски".

bTV потърси за коментар и двете болници. От УМБАЛ „Александровска“ обясниха, че искат да изградят инфекциозна клиника. Твърдят, че имат всички разрешителни от институциите, включително подsigурени средства от министерството.

От УМБАЛ "Иван Рилски" отказаха да коментират. След около седмица се очаква да бъдат разблокирани действията по проектите с изключение на тези, които министерството намира за нецелесъобразни.

www.nova.bg, 26.05.2021г.

<https://nova.bg/news/view/2021/05/26/327987/>

Смениха директора на Изпълнителна агенция "Медицински надзор"

Здравният министър Стойчо Кацаров инициира рокадата

Здравният министър Стойчо Кацаров смени директора на Изпълнителната агенция "Медицински надзор" д-р Георги Деянов.

На поста е назначен д-р Георги Христов, който е работил в Центъра за спешна медицинска помощ, в Здравната каса, в администрацията на омбудсмана, както и в Агенция „Медицински одит“.

Досегашният директор на Медицинския надзор беше назначен през октомври миналата година от бившия министър на здравеопазването Костадин Ангелов.

24 часа

27.05.2021 г., с. 8

Как ще пътуваме за ваканция в чужбина

- *България иска тест от прибиращите се от Гърция -задължително на латиница*
- *За \$ 15 Турция предлага на чужденци COVID здравни пакети при заразяване*

Европа бавно разхлабва ограниченията по границите, позволявайки на туристите най-накрая да планират лятна миграция към плажовете или историческите места. Очаква се т. нар. зелени сертификати на ЕС да влязат в сила най-късно на 1 юли. И докато повечето азиатски страни, заедно с Австралия и Нова Зеландия, все още са затворени за външни лица, ето какво трябва да знаем, преди да тръгнем на почивка в Европа.

Пътниците може да бъдат обект на произволни бързи тестове на летището. Всеки с положителен резултат ще бъде настанен в хотел за поне 10 дни заедно с придружителите си за сметка на гръцкото правителство.

Разрешено е пътуване на трима пътници и шофьора в личните коли. Носенето на маски е задължително, ако пътниците не са роднини и не живеят на един адрес. При нарушения глобите са по 300 евро за всеки пътник в колата. Вечерният час остава в сила от 0,30 до 5 ч сутринта.

Прибиращите се в България, които нямат документ за ваксинация, трябва да представят негативен бърз или PCR тест на латиница. Наскоро прибиращи се с автобус от Гърция нашенци бяха поставени под 10-дневна карантина, защото гръцката лаборатория им издала документи само на гръцки, а РЗИ-Благоев-град, на ГКПП Кулата не мо-жела да ги прочете и не ги признала.

За влизане е нужна онлайн регистрация, попълване на формуляр за пътуване и разрешение за влизане в Кипър, което следва да бъде разпечатано. Допълнително се представя негативен PCR тест за COVID-19, направен до 72 ч преди пътуването. При пристигане на летището туристите са длъжни да се подложат на повторен PCR тест за собствена сметка на цена 30 евро.

Всички пристигащи трябва да покажат отрицателен PCR тест, направен до 72 ч по-рано. Само за \$ 15 Турция предлага пакети за здравно осигуряване за чужденци, които покриват до 30 дни лечение и хоспитализация заради COVID-19. Хотелите и курортите са отворени с ограничен капацитет, а ресторантите и кафенетата още не работят.

Няма ограничителни мерки за влизачи от България - без PCR или антигенен тест, без карантина и онлайн регистрация. Полицейски час има от 0 ч до 4 ч. Ресторантите на открито работят до 23,30 ч.

Няма изискване пристигащите от България, Албания, Босна и Херцеговина, Северна Македония и Черна гора да представят PCR тест. За пътуващите от всички останали държави се изисква отрицателен PCR тест, направен до 48 ч преди влизане.

Следва се списък с държави в зелена, жълта и червена зона от гледна точка на риска. България е в зелената, от която влизането в Румъния е свободно - не се налага карантина и не се изискват тест или други документи.

Вечерен час е в сила от 23 ч,нона7юнище бъде изместен в полунощ. Очаква се в края на юни да отпадне. Маските са задължителни за всички на възраст над 6 години, на открито и на закрито.

Посетителите от държавите в зеления списък на ЕС може да пътуват без ограничения. Тези, които идват от останалите европейски страни, трябва да предоставят отрицателен тест, доказателство за ваксинация или сертификат за преболеждане. Баровете и ресторантите работят, но само навън.

От юни островът се отваря за туристи. Ваксинираните ще бъдат допускани без ограничения, докато всички останали ще трябва да представят отрицателен тест.

Пристигащите се нуждаят не само от отрицателен PCR тест, направен до 72 ч по-рано, но трябва да си направят и бърз тест 4 часа преди тръгване за страната. Въпреки това се поставят под карантина за 10 дни, от която може да се освободят с негативен тест на 5-ия ден.

За напълно ваксинираните и излекуваните вече не се изисква тест или карантина. Останалите трябва да се самоизолират, ако идват от определени рискови зони,

включително България, Италия, Гърция и части от Испания. Хирургически маски или респиратори FFP2 трябва да се носят в магазини и в градския транспорт, като обикновените маски от плат не са достатъчни.

Пристигащи от 35 държави предимно от ЕС с ниска степен на заразяване, сред които и България, не се поставят под карантина, ако представят един от трите документа - сертификат за ваксинация на немски или английски език, документ от лекар за преболедуване през последните 6 месеца (допуска се и сертификат за антитела, не по стар от 3 месеца) или тест. Резултатът може да е от PCR, не по стар от 72 ч, или от бърз антигенен тест, не по стар от 48 ч. Продължава онлайн регистрацията.

PCR тестовете ще са безплатни за всички посетители това лято. Все още действа вечерен часот 21 до 4 сутринта. След 9 юни ще започва от 23 ч, а след 30 юни се очаква да отпадне. Музеи като Лувъра отварят врати, както и театрите, кината и културните обекти в цялата страна, включително Версай. Дисниленд в Париж ще работи отново на 17 юни.

Пристигащите от ЕС, Шенген и безопасния списък на ЕС се допускат, но почти всички са оцветени в червено. От гражданите на такива страни се изисква PCR тест.

Пристигащите от по-голямата част от страните от ЕС, включително Германия, Ирландия и Франция, трябва да преминат тест. След 7 юни ваксинираните ще могат да пътуват свободно.

Ако туристите не са си направили тест предварително, може да се тестват при пристигане на летището за своя сметка. Хората от страни с висок процент на заболяемост трябва да се карантинират за 14 дни.

Пътуването по туристически причини и в двете страни остава забранено.

Всички пътуващи трябва да покажат отрицателен тест за COVID-19 (PCR или антигенен), направен до 48 ч преди пристигането, в противен случай подлежат на 10 дена карантина. Това не важи за ваксинираните.

ПРАВИЛА ПО ГРАНИЦИТЕ В ЕВРОПА

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ: Червен, кехлибарен и зелен списък обхващат 227 държави. Британски и ирландски граждани или жители на Обединеното кралство, които са посетили страни от червения или кехлибарения списък, трябва да се подложат на карантина и да си направят тест за COVID. За пристигащи от зелените страни се изисква само тест в рамките на два дни след пристигането

ГЕРМАНИЯ: Посетителите от Великобритания се нуждаят от съществена причина за пътуване, отрицателен тест от последните 48 часа и се подлагат на 2-седмична карантина

ФРАНЦИЯ: Основателна причина за пътуване, задължителен отрицателен PCR тест и карантина за посетители от 16 държави. ЕС и 8 други европейски страни се нуждаят само от отрицателен PCR тест

ИТАЛИЯ: Пристигащите от по-голямата част от ЕС, Великобритания, Швейцария, Израел се нуждаят от сертификат, показващ отрицателен тест, направен 48 часа преди пристигането. 10-дневна карантина за посетители от Япония, Канада и САЩ

ИСПАНИЯ: Няма ограничение за хора, ваксинирани с одобрени от ЕС и СЗО препарати от 7 юни. Туристи от Япония, Австралия, Китай, Хонконг и Великобритания може да влязат без PCR тест

ПОРТУГАЛИЯ: Туристите от Великобритания, ЕС и страните от Шенген трябва да представят доказателство за отрицателен тест, направен 72 часа преди пристигане

ГЪРЦИЯ: Задължително за всички туристи, включително деца над 5-годишна възраст, е да имат сертификат за отрицателен PCR тест, направен до 72 часа преди пристигане. Тест не се изисква за тези, които са минали пълен курс на ваксинация

Източници: Блумбърг, правителствени уебсайтове

© GRAPHIC NEWS

Телеграф

27.05.2021 г., с. 23

Вирусологът проф. Радостина Александрова от БАН:

На 3 секунди човек ще умира заради неефективни антибиотици

Одраскването може да стане смъртоносно в близко бъдеще

МИЛЕНА ДИМИТРОВА

- Проф. Александрова, какво представлява антибиотичната устойчивост?

- Антибиотиците са лекарства, които потискат растежа или убиват микроорганизми като бактерии или гъбички. Това става като увредят важни техни структури или блокират процесите, необходими за оцеляването им. Устойчивостта към антибиотици е способността на микроорганизмите да избегнат ефектите на тези лекарства. Това се дължи на различни промени в микроорганизмите. Така \ например, те може да придобият способност да изпомпват навън антибиотика, да го разградят или да променят структурата, която той атакува, по начин, който ги прави неподвластни на действието му. Веднъж придобили такава устойчивост, микроорганизмите я предават на своето потомство (вертикално предаване), но гените, които обуславят устойчивостта, може да бъдат пренесени и към други микроорганизми (хоризонтално предаване). Възможно е микроорганизмите да придобият устойчивост към няколко различни групи антибиотици. Макар и рядко, вече са регистрирани и някои панрезистентни бактерии, които не може да бъдат повлияни с нито един от антимикробните агенти, с които разполагаме в момента.

- Устойчивостта на микроорганизмите към антибиотици е разпозната от Световната здравна организация (СЗО) като една от най-големите съвременни заплахи за здравето, безопасността на храните и развитието. Тя може да засегне всеки един от нас, независимо от възрастта и страната, в която живее. Устойчивите микроорганизми се разпространяват между хората, те не признават граници и, възникнали на едно място, на практика застрашават целия свят.

- Как и защо възникнат устойчивите микроорганизми?

- Възникването на устойчивост към антибиотици е естествен процес при микроорганизмите, но има фактори, които го благоприятстват и ускоряват.

- Сред тях са прекомерната, както и неправилната употреба (самолечение, неспазване на предписаната от лекаря схема на приема) на тези лекарства; свръхизползването им в селското стопанство (за стимулиране на растежа както и за превенция и общ контрол на заболяванията), аквакултурите и хранителната промишленост; липсата на бързи тестове за установяване на антибиотичната чувствителност на болестотворния причинител, което би улеснило избора на най-подходяща терапия. Урбанизацията, разрастването на многомилионни градове, интензивните пътувания - всичко това допринася за разпространението на инфекциите и задълбочаването на проблема. През 2006 г. Европейският съюз забрани използването на антибиотици като стимулатор на растежа в храната за животни. Публикуваният през октомври 2020 г. доклад на Европейския надзор на ветеринарното антимикробно потребление (ESVAC) показва, че продажбите на антибиотици за употреба при животни в Европейското икономическо пространство и Швейцария са намалели с повече от 34% в периода между 2011 и 2018 г. Антибиотичната резистентност продължава да бъде едно от най-големите здравни и обществени предизвикателства за Европа и света.

- Колко голям е проблемът с антибиотична устойчивост на микроорганизмите?

- Устойчивостта на микроорганизмите към антибиотици превръща лечението на предизвиканите от тях инфекции в изключително предизвикателство, свързано с необходимост от по-дълъг престой в болнично заведение, по-високи медицински разходи и увеличена смъртност. Всяка година 2,8 милиона души се заразяват с устойчиви на антибиотици микроорганизми, което води до 700 000 смъртни случая. Специалистите предупреждават, че ако не успеем да променим „правилата на играта“ броят на смъртните случаи поради тази причина през 2050 година ще надхвърли 10 милиона. Казано с други думи, на всеки 3 секунди ще умира човек, на когото

наличните антибиотици няма да бъдат в състояние да помогнат. Ако не обърнем ситуацията в своя полза, рискуваме антибиотичната устойчивост на микроорганизмите да ни върне в епоха, в която дори прости одраскания и ожулвания могат да бъдат смъртоносни. И това може да се случи в напълно обозримо бъдеще.

- Международни инициативи като ежегодната Световна седмица и Европейският ден за информираност за антибиотиците допринасят за по-доброто осъзнаване на проблема и необходимостта от разумно използване на антибиотици.

- Има ли светлина в тунела?

- Добрата новина е, че можем да намалим вероятността този мрачен сценарий да се превърне в реалност чрез правилна и отговорна употреба на антибиотици и инвестиране в изследвания за разработване на нови антимикубни агенти, ваксини и диагностични средства. За постигането на тази цел ще помогне и подобряването на практиките за предотвратяване и контрол на инфекциите, включително чрез подобряване на личната и обществената хигиена както и прилагането на ваксини срещу заболявания, чието лечение би изисквало употреба на антибиотици (коклюш, тетанус, менингит). Справянето с предизвикателствата на антибиотичната устойчивост не е по силите на нито една отделна институция или държава, колкото и голяма и силна да е тя. Защото става дума за проблем, който засяга хората, животните, аквакултурите, дивата природа и околната среда, на практика застрашава здравето на цялата планета. Неговото опазване изисква провеждане на единна здравна политика и комплексен подход. Изисква съпричастността и активното участие на всеки един от нас. Само така можем да попречим антибиотичната устойчивост да се превърне в следващата глобална здравна катастрофа.

- Работи ли се върху създаването на нови лекарства?

- Вниманието на специалистите е насочено към създаване на нови поколения антибиотици както и на алтернативни терапевтични средства. Търсят се нови мишени в бактериите, срещу които да бъде насочена нашата атака. Източник на надежда е и необятното разнообразие на природата. Само един пример - съединения с обещаваща антимикубна активност са изолирани от обитаващи морското дъно водорасли, микроорганизми и гъби. Да не забравяме за бактериофагите - вируси, които „нападат“ бактериите. Специален интерес представляват и едни малки молекули (т.нар. антисенс олигонуклеотиди), които специфично разпознават участъци от гени и правят невъзможно получаването на съответните белтъчни продукти. Възвръща се интересът към среброто и медта - антимикубните свойства на тези метали са известни от дълбока древност. Неслучайно Американската космическа агенция (НАСА) проектира специална мед-сребърна система за стерилизиране на вода за полетите по програмата „Аполо“.

- Само срещу антибиотиците ли се изгражда устойчивост?

- Възникването на устойчивост към прилаганото лечение е един от ключовите проблеми в медицината. Раковите клетки също може да придобият резистентност към прилаганите лекарствени препарати. Затова терапията на раковите заболявания често се провежда чрез едновременно използване на няколко лекарствени препарата с различен механизъм на действие. Идеята е, че ако в тумора вече има клетки, които могат да избягат от действието на единия от тях, останалите да са в състояние да си свършат работата.

- Това означава ли, че ако бъде създадено лекарство срещу COVID-19, срещу него също може да се развие устойчивост?

- Вирусите се променят. Това с особена сила важи за РНК-съдържащите вируси, каквито са и коронавируса. Мутациите помагат на вирусите да се приспособят към средата, правят ги много адаптивни. Благодарение на своята гъвкавост вирусите може

да загубят чувствителността си към специфичните за тях антивирусни агенти. Такива примери има при херпесните и грипните вируси, при ХИВ. Затова целта на учените е да създават лекарства, атакуващи повече от една мишена във вируса както и те да бъдат насочени към вирусни структури, отличаващите се с висока консервативност. Комбинираната терапия (подобно на прилаганата при раковите заболявания) на инфекцията с ХИВ предизвика революция и направи възможно заразените с този вирус хора да водят нормален и пълноценен живот.

- В хода на пандемията с COVID-19 се изписват антибиотици при огромен брой хора. Това няма ли да доведе до задълбочаване на проблема с лекарствената устойчивост в дългосрочен план?

- Това е въпрос, който със сигурност вълнува цялата биомедицинска общност. От февруари 2020 г. употребата на антибиотици се е увеличила в целия свят, което до голяма степен е свързано с терапията на инфекцията със SARS-CoV². Според някои проучвания 70-97% от хоспитализираните пациенти с COVID-19 приемат антибиотици. Тежко заболяване, включително COVID-19, което изисква болнично лечение, увеличава риска от вторични инфекции. Причината е, че пациентите може да са с отслабена имунна система и/или да изискват инвазивни процедури, като интубация (възможен вход на инфекция). За тези критично болни пациенти вторичните инфекции могат да бъдат изключително опасни и да застрашат живота им.

Предварителните данни на | Центъра за контрол на заболяванията в САЩ (CDC) показват, че предписването на антибиотици в болниците е достигнало своя връх през април 2020 г., след което се е стабилизирало на това ниво, тъй като пандемията COVID-19 продължава.

Но, това не е всичко. Пандемията | предизвика и сериозни икономически проблеми и специалистите предупреждават, че това може да задълбочи състоянието на бедност по света. Пренаселени места с лоши условия на живот и ниска хигиена, недостатъчният достъп до качествени здравни грижи и честото и неправилно използване на леснодостъпни (без рецепта) антимикробни агенти допринасят за възникване и разпространение на устойчиви микроорганизми.

Това е тя:

- Завършва Биологическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“.
- Притежава магистърска и докторска степен по „Вирусология“ и е професор по „Морфология“ в Института по експериментална морфология, патология и антропология с музей при БАН.
- Хоноруван преподавател е в БФ на СУ (от 1998 г. към лаборатория „Вирусология“, 2007 - 2014 г. - към катедра „Генетика“; от 2016 г. - към катедра «Биохимия») и Медицинския факултет (2011-2014 г.) на СУ «Св. Кл. Охридски», както и към Училището за докторанти на БАН (от 2012 г.).
- Автор и съавтор на повече 180 научни статии в национални и международни списания и сборници от конгреси и конференции, на повече от 650 участия в научни форуми, 4 глави от книги